

[AccueilRevenir à l'accueilCollectionBoite_023 | Notes de la fin de sa vie pour ses derniers livres.CollectionBoite_023-9-chem | Plutarque. ItemConjugalia praecepta.](#)

Conjugalia praecepta.

Auteur : Foucault, Michel

Présentation de la fiche

Coteb023_f0414

SourceBoite_023-9-chem | Plutarque.

LangueFrançais

TypeFicheLecture

RelationNumérisation d'un manuscrit original consultable à la BnF, département des Manuscrits, cote NAF 28730

Références éditoriales

Éditeuréquipe FFL (projet ANR *Fiches de lecture de Michel Foucault*) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).

Droits

- Image : Avec l'autorisation des ayants droit de Michel Foucault. Tous droits réservés pour la réutilisation des images.
- Notice : équipe FFL ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).
Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [équipe FFL](#) Notice créée le 19/03/2021 Dernière modification le 23/04/2021

30. Ταῖς Αἰγυπτίαις ὑποδήμασι χρῆσθαι πάτριον οὐκ ἔν, ὅπως ἐν οἴκῳ διημερεύσωσι. τῶν δὲ πλείστων γυναικῶν ἂν ὑποδήματα διάχρυσα περιέλῃς, καὶ ψέλια, καὶ περισκελίδας, καὶ πορφύραν, καὶ μαργαρίτας, ἐνδον μενούσιν.

31. Ἡ Θεανὸν παρέφηνε τὴν χεῖρα περιβαλλομένη τὸ ἱμάτιον· τινὸς δ' εἰπόντος, Καλὸς ὁ πῆχυς, Ἄλλ' οὐ δημόσιος, ἔφη. Δεῖ δὲ μὴ μόνον τὸν πῆχυν, ἀλλὰ μηδὲ τὸν λόγον δημόσιον εἶναι τῆς σώφρονος, καὶ τὴν φωνήν, ὡς ἀπογύμνωσιν, αἰδεῖσθαι καὶ φυλάττεσθαι πρὸς τοὺς ἑκτός. Ἐνορᾶται γὰρ αὐτῇ καὶ πάθος καὶ ἥθος καὶ διάθεσις λαλούσης.

32. Τὴν Ἡλείων ὁ Φειδίας Ἀφροδίτην ἐποίησε χελώνην πατοῦσαν, οἰκουρίας σύμβολον ταῖς γυναῖξιν καὶ σιωπῆς. Δεῖ γὰρ ἡ πρὸς τὸν ἄνδρα λαλεῖν, ἡ δὲ τοῦ ἀνδρός, μὴ δυσχεραίνουσιν, εἰ δι' ἄλλοτρίας γλώσσης, ὥσπερ αὐλητῆς, φθέγγεται σεμνότερον.

33. Οἱ πλούσιοι καὶ [οἱ] βασιλεῖς τιμῶντες τοὺς φιλοσόφους, αὐτοὺς τε κοσμοῦσι κακείνους· οἱ δὲ φιλόσοφοι τοὺς πλουσίους θεραπεύοντες, οὐκ ἐκείνους ποιοῦσιν ἐνδοξούς, ἀλλ' αὐτοὺς ἀδοξότερους. Τοῦτο συμβαίνει καὶ περὶ τὰς γυναῖκας· ὑποτάττονται μὲν γὰρ ἑαυτὰς τοῖς ἀνδράσιν, ἐπαινοῦνται κρατεῖν δὲ βουλόμεναι, μᾶλλον τῶν κρατουμένων ἀσχημονοῦσι. Κρατεῖν δὲ δεῖ τὸν ἄνδρα τῆς γυναικὸς οὐχ ὡς δεσπότην κτήματος, ἀλλ' ὡς ψυχὴν σώματος, συμπαθοῦντα καὶ συμπεφυκότα τῇ εὐνοίᾳ. Ὅσπερ οὖν σῶμάτός ἐστι κήδεσθαι μὴ δουλεύοντα ταῖς ἡδοναῖς αὐτοῦ καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις, οὕτω γυναικὸς ἄρχειν εὐφραίνοντα καὶ χαριζόμενον.

34. Τῶν σωμάτων οἱ φιλόσοφοι τὰ μὲν ἐκ διεστώτων λέγουσιν εἶναι, καθάπερ στόλον καὶ στρατόπεδον· τὰ δὲ ἐκ συναπτομένων, ὡς οἰκίαν καὶ ναῦν· τὰ δὲ ἡνωμένα καὶ συμφυῆ, καθάπερ ἐστὶ τῶν ζώων ἕκαστον. Σχεδὸν οὖν καὶ γάμος, ὁ μὲν τῶν ἐρώντων, ἡνωμένος καὶ συμφυῆς ἐστίν· ὁ δὲ τῶν διὰ προίκας ἢ τέκνα γαμούντων, ἐκ συναπτομένων· ὁ δὲ τῶν συγκαθευδόντων, ἐκ διεστώτων, οὓς συνοικεῖν ἂν τις ἀλλήλοις, οὐ συμβιῶν, νομίσειεν. Δεῖ δὲ, ὥσπερ οἱ φυσικοὶ τῶν ὑγρῶν λέγουσι δι' ὅλων γίνεσθαι * τὴν κρᾶσιν, οὕτω τῶν γαμούντων καὶ σώματα καὶ χρήματα καὶ φίλους καὶ οἰκείους ἀναμιχθῆναι δι' ἀλλήλων. Καὶ γὰρ ὁ Ῥωμαῖος νομοθέτης ἐκώλυσε δῶρα δίδόναι καὶ λαμβάνειν παρ' ἀλλήλων τοὺς γεγαμηκότας, οὐχ ἵνα μηδενὸς μεταλαμβάνωσιν, ἀλλ' ἵνα πάντα κοινὰ νομίζωσιν.

35. Ἐν Λέπτει, τῆς Λιβύης πόλει, πάτριόν ἐστι τῇ μετὰ τὸν γάμον ἡμέρᾳ τὴν νύμφην πρὸς τὴν τοῦ νυμφίου μητέρα πέμψασαν αἰτεῖσθαι χύτραν· ἡ δὲ οὐ δίδωσιν, οὐδέ φησιν ἔχειν, ὅπως ἀπ' ἀρχῆς ἐπισταμένη τὸ τῆς ἐκυρᾶς μητρικῶδες, ἣν ὕστερόν τι συμβαίνει τραχύτερον, μὴ ἀγανακτῇ, μηδὲ δυσκολαίνει. Τοῦτο δεῖ γινώσκουσιν τὴν γυναῖκα θεραπεύειν τὴν πρόφασιν. Ἔστι δὲ ζηλοτυπία τῆς μητρὸς ὑπὲρ εὐνοίας πρὸς αὐτὴν· θεραπείᾳ δὲ μία τοῦ πάθους, ἰδίᾳ μὲν εὐνοίαν τῷ

XXX. Ægyptiæ mulieres majorum instituto calceis non utebantur, ut domi meminissent tempus exigendum : hodie domi mansuræ sint pleræque, si aureos calceos, et armillas, et perisclides, et purpuram atque uniones auferas.

XXXI. Theano tunica se amiciens cubitum exeruit : et dicenti cuidam, *Pulcher hic cubitus est* : respondit, *Atqui non est publicus*. Cæterum pudicæ non cubitus solum, sed et sermo publicus esse non debet, voceque ad alienos, tanquam parum conveniente denudatione, abstinendum ei est : in voce enim insunt indicia omnis generis animi affectionum.

XXXII. Eleiorum Venerem Phidias fecit, quæ testudinem calcaret : quo signo mulieres domi sibi degendum esse, servandumque silentium monerentur : nam aut viro, aut per virum mulieri loquendum est, neque indigne ferendum, si ut tibicen aliena lingua vocem edit propria graviolem.

XXXIII. Divites et reges cum philosophos in honore habent, et se et eos ornant : philosophi divites si demerentur, non gloriam illis addunt, sed sibi ipsis auferunt. Simili ratione mulieres laudem merentur, cum semaritis submittunt : imperium affectantes, plura contra decorum agunt, quam ipsi viri qui dominium hoc sustinent. Imperare autem maritus mulieri debet, non ut dominus rei quam possidet, sed ut animus corpori, iisdem affectibus obnoxius, et benevolentia devinctus : ut autem curam corporis gerere debemus, non voluptatibus ejus inservire ac cupiditatibus, ita lætum esse debet et officiosum mariti imperium.

XXXIV. Corporum philosophi alia aiunt ex partibus dejunctis constare, ut classem, exercitum, alia ex compactis, ut domum, ut navim, alia ex unitis et in unam naturam concretis, ut animalium : id si huc accomodare libeat, conjugium quoque mutuo amantium, ex unitis constat : dotis liberumve gratia cohærens, ex compactis : concubitu solo junctorum, ex dejunctis, quales contubernio uti quam vitæ communitate rectius censeas. Sicut autem humores physici dicunt totos totis permisceri : ita oportet, matrimonium contrahentium, corpora, opes, amicos, familiaresque invicem confundi. Etenim Romanus legislator lege cavit, ne conjugum alter alteri donaret quicquam, non ut nullius rei participes fierent, sed ut omnia communia judicarent.

XXXV. Lepti, quæ Africæ urbs est, moris est patrii, ut postdie nuptiarum sponsa ad socrum mittat petitum ollam : illa vero negat, neque se habere ait, ut novercalem socrus animum initio statim sponsa experta, si quid postmodo contingat asperius, non ferat iniquiore animo. Hoc nosse convenit mulierem, et obviam ire offensarum occasioni : petitur autem hæc ex æmulatione benevolentiae : cui mederi hac una ratione potest, si pe-

BnF
MSS

